



עפ"א 26935/02/17 - אבו וטאן - הובלות ומסחר בע"מ, נור אלדין מחאג'נה נגד מדינת ישראל

בית המשפט המחוזי בחיפה בשבתו כבית-משפט לערעורים פליליים

עפ"א 26935-02-17 אבו וטאן - הובלות ומסחר בע"מ ואח' נ' מדינת ישראל
תיק חיצוני:

בפני כבוד השופטת רונית בש
מערערים
1. אבו וטאן - הובלות ומסחר בע"מ
2. נור אלדין מחאג'נה
נגד
מדינת ישראל
משיבים

פסק דין

1. בפניי ערעור על גזר דינו של בית משפט השלום בחיפה (כב' השופט שלמה בנג'ו) בת"פ 8566-08-16 מיום 2.1.17 (להלן: בית משפט קמא). המערערים הורשעו ע"י בית משפט קמא, על פי הודאתם, בביצוע העבירה של עיסוק ללא רישיון או היתר זמני, לפי סעיפים 4 ו- 14 לחוק רישוי עסקים, תשכ"ח-1968 (להלן: חוק רישוי עסקים) וכן סעיף 1 יחד עם פריטים 3.6 ב' ו-ג', 5.1 א' ו- ה לצו רישוי עסקים (עסקים טעוני רישוי), תשנ"ה-1955 ותשע"ג-2013 (המערער 2 הורשע בביצוע העבירה הנ"ל מכוח סעיף 15 לחוק רישוי עסקים, בהיותו מנהלה הפעיל של המערערת 1). כמו כן, הורשעו המערערים בעבירות הבאות: עבירה של הפעלת תחנת מעבר לפסולת ללא התשתיות ובניגוד לדרישות הקבועות בדיון, לפי סעיף 14 לחוק רישוי עסקים ותקנות (1)2, (2)2, (3)2, (4)2, (5)2, (6)2, (7)2, (8)2, 3, 4(א)2, 4(ג), 6(1), 6(2) לתקנות רישוי עסקים (תחנת מעבר פסולת), תשנ"ח-1998 (המערער 2 הורשע בעבירה הנ"ל מכוח סעיף 15 לחוק רישוי עסקים); עבירה של אי נקיטת אמצעים למניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מאתר לסילוק פסולת, לפי תקנה 12 לתקנות למניעת מפגעים (מניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מאתרים לסילוק פסולת), התש"ן-1990 וסעיפים 11א ו-ג (לגבי מערער 2 בהיותו מנהל פעיל של מערערת 1), יחד עם סעיף 14 לחוק למניעת מפגעים, תשכ"א-1961 (להלן: החוק למניעת מפגעים), יחד עם תקנות 3, 8(א), 9(3), 9(4) לתקנות הנ"ל ויחד עם סעיף 63(א)1, 63(ד), 63(ה), 63(ו), 63(ז) לחוק אוויר נקי, תשס"ח-2008 (להלן: חוק אוויר נקי) (המערער 2 הורשע, מכוח היותו מנהל פעיל במערערת 1, מכוח סעיף 64 לחוק אוויר נקי); עבירה של איסור זיהום מים, לפי סעיפים 20ב ו-20א לחוק המים, תשי"ט-1959 (להלן: חוק המים) ולפי סעיף 20כב לחוק המים (לגבי המערער 2 בנושא משרה בתאגיד); בעבירה של השלכת פסולת ולכלוך רשות הרבים, לפי סעיפים 2 ו-13(ג)1א, 13(ד), 13(ח) לחוק שמירת הניקיון, תשמ"ד-1984 (להלן: חוק שמירת הניקיון) ובעבירה לפי סעיף 15 לחוק שמירת הניקיון (לגבי המערער 2 בנושא משרה בתאגיד). כן הורשע המערער 2 בלבד בעבירה של הפרעה לעובד ציבור, לפי סעיף 29 לחוק רישוי עסקים.



2. בית משפט קמא השית על המערערת 1 את הענישה, כדלקמן: קנס בסך 200,000 ₪ או 10 חודשי מאסר תמורתו לריצוי ע"י מנהלה של המערערת 1; חתימה על התחייבות כספית, באמצעות מנהלה של המערערת 1 (המערער 2) בסך 300,000 ₪, להימנע מביצוע העבירות בהן הורשעה. כמו כן, ניתן לעסק מושא כתב האישום צו סגירה שנקבע כי ייכנס לתוקף תוך 18 חודשים מיום מתן גזר הדין, אלא אם במהלך תקופה זו יסדיר המערער 2 את קבלת הרישיון, אל מול הרשויות. על המערער 2 הושתו העונשים הבאים: קנס בסך 55,000 ₪ או 6 חודשי מאסר תמורתו וחתימה על התחייבות כספית בסך 100,000 ₪ להימנע במשך 3 שנים מביצוע העבירות בהן הורשע.

גזר הדין

3. בגזר הדין צוינה, תוך הבאת האמור בכתב האישום, התמונה העובדתית הבאה:

במועדים הרלוונטיים לכתב האישום, הייתה המערערת 1 המפעילה של תחנת מעבר ואתר סילוק פסולת לא מורשים (להלן: האתר), ללא היתרים ורישיונות כדין. באתר הושלכו והצטברו כמויות רבות של פסולת פסדים. האתר בו הושלכה הפסולת מצוי על מדרון המתנקז לנחל ברקן שהוא אחד היובלים של נחל תנינים. הפעלת האתר הייתה כרוכה באיסוף פסדים וחלקי בשר ממשחטות שונות. המערער 2 הוא בעל המניות היחיד של המערערת 1 וכן מנהלה הרשום והפעיל. בכל המועדים הרלבנטיים לכתב האישום היה המערער 2 אחראי, לרבות מטעם המערערת 1, על מתן הוראות שונות, לצורך ניהול בפועל של האתר. ביום 29.5.12 הגישה, לראשונה, המערערת 1 בקשה לרישיון עסק מסוג תחנת מעבר לפסדים. בהמשך לכך, ביום 2.12.12, הוצבו תנאים אותם נדרשה המערערת 1 לקיים לצורך קבלת הרישיון, אולם אלו לא קוימו במלואם. כשנה לאחר מכן, ננקטו הליכים מנהליים נגד המערערים, לאחר שבמסגרת סיורים באתר, נמצאו ליקויים שונים. החל מחודש מאי 2012 או ממועד סמוך אחר (שאינו ידוע למשיבה) ועד לחודש ינואר 2014 ניהלו המערערים את האתר, מבלי שבידם רישיון עסק או היתר זמני להפעלת אתר לסילוק פסולת ו/או תחנת מעבר לפסולת, וללא התשתיות המתאימות, ותוך יצירת מפגעים סביבתיים, לכלוך רשות הרבים וחשש לזיהום מקורות מים עיליים ותחתיים. במשך התקופה הרלבנטית לכתב האישום, על פני תקופה של לפחות 20 חודשים, הופעלה תחנת המעבר באתר על ידי המערערים, מבלי שקיימות בה התשתיות והאמצעים שמחייבים הדין והתקנות לרישוי עסקים, באופן ששטחה של תחנת המעבר לא גודר גידור היקפי אטום בגובה שני מטרים לפחות; לא הוצב שלט בשער הכניסה בהתאם להוראות סעיף 4 לתקנות רישוי עסקים; לא הותקנה מערכת כיבוי אש לפי דרישות רשות הרישוי; לא נבנו בשטחה מערכת לשטיפת רכב להובלת אשפה וכלי קיבול לאשפה; מי השטיפה לא הועברו באמצעות תעלות ניקוז אל מתקן הטיפול בתשטיפים; תחנת המעבר לא צוידה במתקני תשתית לקירוי (בניית קירות וגג סביב אזור הטיפול) ותת לחץ (מערכת בתוך מבנה היוצרת לחץ אטמוספרי נמוך מהלחץ החיצוני), בהתאם לאופן הטיפול בפסולת, הכולל טיפול בכלי קיבול/סגורים/פתוחים, ביחס למרחק משימושי קרקע רגישים ולכמות הפסולת היומית בה; שטח תחנת המעבר לא היה אטום לחלחול ולא נבנה בשיפוע, כדי שתשטיפים יזרמו לתעלות ניקוז ודרכן למיתקן לטיפול בתשטיפים; לא הותקן מתקן לטיפול בתשטיפים המצויד במערכת סינון למוצקים בקוטר העולה על סנטימטר אחד; הוכנסו כלי רכב המובילים פסולת, כשהפסולת אינה מכוסה כראוי או שלא ננקטו אמצעים למניעת פיזור פסולת ונזילת תשטיפים בשטח התחנה; לא נוהל רישום של כל רכב מוביל פסולת הנכנס לשטח תחנת המעבר; תחנת המעבר לא נוקתה מלכלוך ומשאריות פסולת אחת ליום; לא סולקו התשטיפים משטח התחנה למערכת הביוב לאחר שטופלו במתקן לטיפול בתשטיפים. כמו כן, במשך כל התקופה הרלבנטית, הופעל האתר על ידי המערערים באופן שאינו מונע זיהום אויר וריח בלתי סבירים ומבלי שנקטו באמצעים הדרושים למניעת זיהום אויר וריח בלתי סבירים מהאתר הפיראטי, כנדרש בדיון ובתקנות למניעת מפגעים; בנוסף, המערערים לא קבעו את שעות העבודה

עמוד 2



וסדרי העבודה באתר ולא הודיעו על כך לכל המשתמשים; המערערים לא התקינו שלט במקום בולט לעין ליד שער הכניסה; המערערים לא התקינו שלטים באתר וסביבו שעליהם כתוב באופן בולט לעין "אסור להבעיר אש- העברין יענש". כך למשל ובין היתר, במהלך סיורים שנערכו באתר, בתאריכים המפורטים בכתב האישום, נמצאו ליקויים שונים; נמצאו באתר מכולות קירור, מיכלים מלאים בפסולת פסדים של עופות ושיירי עוף, על תשתית אספלט ועל קרקע חשופה, ללא תשתית ניקוז ואיסוף תשטיפים, למעט בור איסוף, אשר היה חשוף לחלוטין. מסביב לאתר היו תשטיפים שמנוניים, נוצות ופסדים לא מזוהים; הורגש ריח רע של פגרים, נמצאה שלולית דם שניגר מהפסדים; נמצא שהאתר אינו מגודר; נצפתה משאית, כשמושלכת ממנה פסולת בניין ופסולת פסדים, הכוללת חלקים פנימיים של בעלי חיים; נמצאו פסדים רקובים ושרידי תשטיפים אשר יצאו משטח האתר והקרקע מסביב הייתה ספוגה בחומר הנחזה להיות שמנוני. ממצאי הדגימות שניטלו העידו על שפכים מהאתר. תוצאות הדיגומים הראו כי בשפכים יש אינדיקציה לנוכחות של פתוגנים העלולים להגיע למי התהום ולזהמם וכן עלולים ליצור סיכון במקרה של חשיפה ישירה של אנשים לשפכים, וזאת בנוסף לעומס האורגני שבשפכים הצפוי לגרום לריחות צחנה; בדגימה נוספת שנלקחה נמצאו ממצאים המעידים על הימצאותם של מזהמים. בשל מיקומו של האתר וסמיכותו למעיינות, גובר החשש לזיהום של מי התהום מניקוז לא מבוקר וכן קיים חשש לזיהום מי נחל הברקן.

4. בית משפט קמא סקר בגזר הדין את הערכים החברתיים שנפגעו כתוצאה ממעשי המערערים, בצינו את הערכים של שמירה על איכות הסביבה, ביניהם ניקיון האוויר והמים, וכן שמירה על משאבי הטבע, כחלק מיחסי הגומלין בין האדם לטבע, המשפיעים על בריאותו של אדם, על האוויר אותו הוא נושם, על הסביבה בה הוא חי וכן על זכות הציבור לחיות בסביבה נטולת מפגעים סביבתיים כנגזרת מהזכות לבריאות ולחיים, כמשמעותה בחוק יסוד: כבוד האדם וחירותו.

5. לאחר שבחן את מדיניות הענישה הנהוגה במקרים דומים, כמו גם את נסיבות ביצוע העבירות על ידי המערערים, הגיע בית משפט קמא לכלל מסקנה, כי מתחם העונש ההולם בעניינה של המערערת 1 הוא קנס כספי הנע מסכום של 100,000 ₪ ועד לסכום של 300,000 ₪, התחייבות להימנע מהעבירה הנעה בין 150,000 ₪ ל-300,000 ₪ ש"ח וכן צו סגירה. בנוגע למערער 2 נקבע כי מתחם העונש ההולם בעניינו הוא קנס הנע בין 20,000 ₪ עד 90,000 ₪ ש"ח והתחייבות עצמית בסכום הנע בין 50,000 ₪ עד 80,000 ₪, להימנע מביצוע עבירות דומות בעתיד.

6. באשר לקביעת עונשם של המערערים בתוככי המתחם הנ"ל, התחשב בית משפט קמא בהודאתם של המערערים בהזדמנות הראשונה ובמאמציהם לתיקון תוצאות העבירות. בית משפט קמא התחשב בעובדה שהמערערים החלו בהליך הסדרת הרישיונות, זאת לשם הסרת המחדלים ולקיום דרישות החוק. כמו כן, התחשב בית משפט קמא בנסיבותיו האישיות של המערער ובמשפחתו. בנקודה זו הוטעם, כי המערער 2 הוא מפרנס יחיד של משפחה, המונה 5 נפשות, זאת ממקור פרנסה עיקרי שהינו העסק לאיסוף הפסולת, בגינו הוטלו בעבר קנסות בגין העבירות שבפנינו בסך של 6,000 ₪, אשר שולמו על ידי המערער 2. יחד עם זאת, לחומרה, ציין בית משפט קמא את עברם הפלילי של המערערים, כאשר לחובת המערערת 1 עבר פלילי דומה בגין עבירות על חוקי איכות הסביבה וגרימת זיהום סביבתי, ולחובת המערער 2 עבירות קודמות של גניבת בקר והסגת גבול פלילית.

7. בסיכומו של דבר, ציין בית משפט קמא כי יש להעמיד את עונשם של המערערים במדרג הבינוני של מתחם



העונש ההולם שנקבע על ידו ביחס לכל אחד מהמערערים והשית את העונשים המפורטים בסעיף 2 לעיל.

נימוקי הערעור

8. טענתם העיקרית של המערערים היא כי העונש שנגזר עליהם סוטה לחומרה באופן משמעותי וחריג ממתחם הענישה הנהוג והראוי במקרים דומים. המערערים סבורים, כי בית משפט קמא שגה בכך שלא נתן משקל לעובדה שהושקעו על ידם כספים רבים, במהלך השנים שחלפו, על מנת להשיג רישיונות והיתרים להפעלת העסק. כן נטען כי לא ניתן משקל לכך שמשנת 2014 יש לעסק רישיון זמני. עוד מוסיפים וטוענים המערערים, כי בית משפט קמא לא התחשב במידה מספקת בטיעוני ההגנה לעונש, באשר למצבם הכלכלי הקשה של המערערים ובהודאתם בהזדמנות הראשונה בעובדות כתב האישום, אשר חסכה מזמנו היקר של בית משפט קמא.

9. נטען כי העסק המופעל ע"י המערערים ממוקם שלא בקרבת אוכלוסיה. עוד נטען, כי רק לאחר ביקורם הראשון של פקחי המשרד להגנת הסביבה ופקחי עיריית אום אל פחם, הוברר למערער 2 כי עסק להפעלת תחנת מעבר של פסדים, מחייב הוצאת רישיון עסק. מיד כשנודע למערער 2 על כך, הוא פעל, לטענתו, לשם הוצאת רישיון עסק, כמתחייב על פי חוק. לטענת המערערים, משנת 2012 ועד כה, מבקרים בעסק, המנוהל ומבוקר ע"י וטרינר מורשה, פקחים מטעם העירייה וממחלקת רישוי עסקים באופן עקבי וסדיר ואף ללא התראה. עוד טוענים המערערים כי קבלת רישיון העסק הקבוע מתעכבת נוכח עיכוב בחיבור מערכת כיבוי האש לרשת המים הראשית, דבר שאינו באחריות המערערים. המערערים מדגישים כי נשאו בסכומים של מאות אלפי שקלים להסדרת מערכות ניקיון, מערכות קירור, גידור העסק, מערכות כיבוי אש, תשלום אגרות ושכירת שירותיו של וטרינר קבוע לעסק, כל זאת לצורך קבלת הרישיון. המערערים טוענים, כי במקרים אחרים דומים ואף חמורים יותר, הושטו עונשים קלים מהעונשים מושא גזר הדין.

10. לסיכום, ומבלי להקל ראש בחומרת העבירות, עותרים המערערים כי בית המשפט יקבל את הערעור ויורה על ביטול העונשים שהושטו בגזר הדין, בעיקר החיובים הכספיים. לחילופין, עותרים המערערים להפחתה משמעותית בסכומי הקנסות ולחילופי חילופין מתבקשת פריסת הקנסות, לגבי כל אחד מהמערערים, ל-60 תשלומים.

בג"צ 4128/02 אדם טבע ודין - אגודה ישראלית להגנת הסביבה נ' ראש ממשלת ישראל (פ"ד נח(3) 503, עמ' 512-513). "האדם הוא חלק מסביבתו. הוא מקיים עם סביבתו יחסי גומלין. הוא משפיע על סביבתו והוא מושפע ממנה. הקרקע, המים, האוויר הם היסודות לקיום האנושי. במסגרתם "מנהלים הפרט והחברה את כל מעגל חייהם" הם הבסיס לקיום הפיזי. הם הבסיס לקיום הרוחני. איכות החיים נקבעת על-פי איכות הסביבה. אם לא נשמור על הסביבה, הסביבה לא תשמור עלינו. [...] אכן, אחד האתגרים החשובים ביותר של ימינו (בעולם ובישראל) הוא זה של איכות הסביבה. יש בו ביטוי לצורך של "שמירת הטבע והנוף - מעשה בראשית - בלא שיד אדם תקלקל את מעשה הברואה.... . אחד הערכים החברתיים הראויים להגנה הוא זה של שמירה על משאבי הטבע".

ע"פ 3450/16 פלוני נ' מדינת ישראל (7.8.16): "הלכה ידועה היא כי התערבות ערכאת הערעור בעונש שהוטל על-ידי



הערכאה הדיונית היא מצומצמת, ומוגבלת למקרים חריגים בהם ניכרת סטייה קיצונית ממדיניות הענישה הנוהגת במקרים דומים, או כאשר ארעה טעות מהותית בגזר הדין...".

ניתן היום, כ"ד סיוון תשע"ז, 18 יוני 2017, בהעדר הצדדים.